

Nr. 8(130)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2022. gada 1. augusts

MANA PARALĒLĀ PASAULE

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Laiks ir nepielūdzams. Tas steidzas. Tam ir sava notikumu kārtība un savs ritms. Ja cilvēks tam netiek līdzī, tad rodas kavējuma sajūta. Un tad ir otra galējība. Šķiet, ka laiks sev piešķīris atvaļinājumu, jo velkas un rada nepacietības sajūtu. Tā es jutos, kad gaidīju savus 40. Tā es jutos, kad gaidīju savus 50. Droši vien esmu viens no tiek apnicīgiem cilvēkiem, kurš priecājas par savu vecumu un novērtē laika ritējuma atstātās pēdas. Iespējams tāpēc, ka jūtos pašpietiekama un piepildīta. Vai šādas sajūtas manī mājājušas vienmēr? Nebūt ne. Mani ir plosījušas depresijas, panikas lēkmes, tuvinieku zaudējuma sāpes, bailes no nezināmā, slimības izraisītā nolemtība, taču tam blakus manī ir bijusi pārliecība, ka neesmu viena: ka meita man blakus ir kā Dieva dots balsts, ka draugi piedos manus mazos velniņus, ka mīļotais

cilvēks, kaut ar nokavēšanos, tomēr mani ir atradis un ka darbs, ko daru, mani piepilda, nevis iztukšo. Visas šīs sajūtas no manis ir rāvušās ārā un laika gaitā pārtapušas dzejā un gleznās. Tā ir bijusi mana paralēlā pasaule, ar kuru savā pusgadsimta jubilejā vēlos dalīties ar jums, mīļie «Bazūnes» lasītāji.

Neesmu ne dzejniece, ne māksliniece, tikai savu emociju pierakstītāja. Un nu jau divus gadus arī kā ekspresioniste.

Emocijas ir tas, kas atšķir un tajā pašā laikā arī vieno cilvēkus. Tāpēc aicinu uz savu **liriski glezniecisko izstādi «Mana paralēlā pasaule»**, kas Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā Strazdumuižas ielā 80 būs apskatāma no 8. augusta. Tajā būs izstādītas uz dažāda materiāla gleznotas gleznas ar tām pievienotu sajūtu dzeju.

Izstādes atklāšana notiks 8. augustā plkst. 12.00 bibliotēkas semināra telpā. Atnāciet un varbūt manā pasaulē saskatīsit arī savu!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

LAI KATRU VĀRDU SAPROT IKVIENS!

(nobeigums)

Vineta Bite

Braila raksta nodaļas korektore

Turpinot tēmu par grāmatām, kuras Latvijas Neredzīgo bibliotēka tulko vieglajā va-

lodā, aicinu ieskatīties šajā procesā un noskaidrot, kā tas notiek pie mums bibliotēkā.

Sākotnēji grāmatu tulkojam mēs divatā ar Guntu Biti, tad to nosūtām *validācijai* uz Viegļās valodas aģentūru, kas tulkojumu sū-

ta biedrības «Rīgas pilsētas «Rūpju bērns»» jauniešiem. Tulkošanas laikā pastāvīgi konsultējamies ar Irīnu Meļniku un Guntu Anču. Par atsaucību viņām lielums, lielais paldies! Tikai pēc rūpīgām pārbaudēm un Viegļās Valodas aģentūras akceptu varēsīm sākt grāmatas iespiešanas darbus. Mēs vēl tikai mācāmies tekstus tulkot vieglajā valodā. Konsultācijas un pasniedzēju atbalsts mums ir ļoti svarīgs.

Esam arī nedaudz atkāpušās no dailliteratūras. Uz *validāciju* ir nosūtīts arī Aizsardzības ministrijas informatīvais buklets «Kā rīkoties krīzes gadījumā». Pēc tam tas elektroniski būs pieejams mūsu bibliotēkas un *Sargs.lv* mājaslapās.

Šobrīd vieglajā valodā ir tapusi sagatave latviešu tautas pasakai «Eža kažociņš». Arī vasarā darbi turpinās ritēt pilnā sparā! Jūlijā gan dosimies ikgadējā atvaļinājumā, taču pēc tam, augustā, atgriezīsimies ar jaunu radošuma un iedvesmas enerģiju.

Es redzu vieglās valodas grāmatu nākotni. Nevajadzētu arī pret vieglo valodu attiekties kā pret bubuli, sak', tas jau tikai cilvēkiem ar garīgo atpalcību. Tas nebūt tā nav! Gudri ir redzēt problēmu un to risināt. Šādas grāmatas lasītu arī tie bērni, kuri atgriezušies Latvijā no emigrācijas. Viņiem nepadodas raiti lasīt ieteicamās literatūras klasiķu darbus. Grūtības lasīt, izraisa bērnos nepatiku pret lasīšanu, kā tādu. Nav brīnums, ka daļa no bērniem atmet lasīšanu pavisam. Mūsdienās viss ir mainījies. Piekļuve informācijai ir kļuvusi ātra un bez liekas piepūles.

Šādas grāmatas dotu iespēju lasīt vieglajā valodā ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem, kuri dzīvo Latvijā un grib iemācīties latviešu valodu.

Tulkojumiem vieglajā valodā ir savi standarti. Viegļajā valodā ir 3 sarežģītības līmeņi. Īsi, vienkārši teikumi ar vienkāršiem vārdiem. Liekvārdībai un birokrātiskiem samu-

džinājumiem vieglajā valodā nav vietas. Tāpat jāaizmirst par «teikumiem, kas nepasaka neko» politiskā stilā vai «ūdens lējējiem». Turklāt vieglajā valodā var tulkot un rakstīt jebkurš. Atliek tikai ieskatīties Viegļās Valodas aģentūras izdevumā «Viegļās valodas rokasgrāmata».

Lai rastos priekšstats par to, kā notiek tekstu tulkošana piedāvāju ieskatīties piemērā.

Origināla teksts:

«Jo sviests, ko tie bija noturējuši par iedzeltainu koku, bija mīksts, un viņi tajā samuka līdz gurniem. Kamēr nu burlakas nopūlējās no dārgās Dieva dāvanas tikt laukā, tamēr arī saimnieks piesteidzās ar nūju klāt un palīdzēja vienam un otram, cik jau nu viņam spēka bija kaulos. Pēdīgi burlakas taču izrāpās grāvja otrā malā laukā un aizšmauca projām, saimniekam ne paldies nepateikuši.»

Tulkotais teksts vieglajā valodā:

*«Zagli aizskrēja līdz tiltiņam.
Viņi gribēja tikt pāri grāvim.
Tiltiņa vietā bija mīksts sviests.
Zagli iestīga sviestā līdz gurniem.
Saimnieks pieskrēja un bakstīja zaglus ar nūju.
Zagli izrāpās no grāvja otrā pusē un aizbēga.»*

Tas bija neliels ieskats Rūdolfā Blaumaņa «Velniņos», kas drīz vien būs pieejami lasītājiem. Vai ievērojāt? Katrs teikums savā rindā, līdzināts pie kreisās malas un bez atkāpes — arī tas ir vieglās valodas standarts!

Es ļoti ceru, ka mums izdosies! Ceļš uz vieglās valodas grāmatām nav plaši iestaiģāts, bet dažreiz jāiet pa šauru taciņu. Galvenais, lai lasītājiem patiktu un sabiedrībai kopumā būtu ieguvums. Tad ir gandarījums par padarīto darbu!

«PIRMS» UN «PĒC»

Herma Cīrule

Braila raksta nodaļas maketētāja

Pie lasītājiem palielinātā drukā nonākusi un drīzumā arī Braila rakstā būs pieejama Emīlijas Sentdžonas Mandelas grāmata «Vienpadsmitā stacija». Lai arī tā ir fantāzija, raugoties uz notikumiem pasaulē, šķiet, nav nemaz tik neiespējami šai fantāzijai pārtapt realitātē un tas liek iekšēji nodrebēt. Tā sasaucas gan ar pandēmijas laiku, gan ar karu Ukrainā. No «ir» līdz «nav» — tikai mirklis. Esamība kļūst par nebūtību. Neticamā ātrumā sabrūk viss, nonāvējot sapņus, plānus, ieceres.

Nekāda nozīme vairs nav varai, slavai un greznai dzīvei. Nauda ir tikai skaisti apdrukāti papīriši. Nav nozīme, cik esam skaisti vai neglīti, kādai cilvēku grupai piederam. Pārņem apokaliptiskas domas, ka viss ir tikai kā plūstošas smiltis. Pasaule var sagraut kā kāršu namiņš. Cilvēki nostādīti patiesi būtiskā priekšā. Notikumi grāmatā liek mums novērtēt katru dienu, kas mums ir dota, kā dāvanu un priecāties par to, dzīvot jēgpilni, tā teikt — ar savu misijas apziņu šajā pasaulē.

Svarīgi mūsu dzīvi uz šīs planētas nesagandēt ar ambīcijām, naidu, strīdiem, alkātību, varaskāri, nepatiku citam pret citu. Laiks ir pārāk ierobežots. Tas, kas notiek pēc tam, padara mūs visus vienādus — bagātos un nabagos, slimos un veselos. Paliek vien tas, ko nesam savā dvēselē. Uzsvars no «kas tu esi» tiek likts uz «kāds tu esi». Rītdiena var nepienākt, un, ja pienāk, tad ne tāda kā bijām cerējuši.

Kā piemēru var minēt Ukrainu. Televīzijā skatītie apokaliptiskie kadri tik ļoti atgādina to, kas palicis pēc Gruzijas gripas grāmatā «Vienpadsmitā stacija».

Grāmatas sākumā, kad dzīve rit ierastās sliedēs, ievērojamā aktiera Artura Leandera nāve liek satraukties cilvēkiem, kuri viņu pazina gan kā aktieri, gan kā cilvēku. Šķiet, nu jā, tas ir satraucoši, tomēr dzīve ir dzīve — tā notiek. Viens no grāmatas varoņiem, Dživans, mēģina glābt Arturu, taču nesekmīgi. Rodas tāda neizskaidrojama noslēpumaina sajūta, kā priekšnojauta, ka ar šo notikumu sēkas kaut kas biedējošs un dramatisks.

Pēc neilga laika Dživans saņem satrauktu ziņu un brīdinājumu no drauga Hua — ārsta Toronto Centrālajā slimnīcā — par dīvainu slimību — Gruzijas gripu, kas strauji izplatās Ziemeļamerikā un ir nāvējoša. Šī infekcija izplatās neticamā ātrumā, nāves gadījumiem strauji pieaugot. Hua iesaka doties prom vai uzkrāt ūdeni un pārtiku un palikt dzīvoklī. Kontakts ar jebkuru cilvēku ir bīstams. Dživans paklausa padomam un paliek kopā ar brāli invalīdu istabas četrās sienās. Pagaidām viņi tā var dzīvot, bet cik ilgi? Cik vēl ir atlicis laiks? Svarīgi ir — tikai izdzīvot.

«Piepeši Dživanu pārmāca apziņa, ka tas brīdis ir klāt — Hua raksturotā slimība sadalīs laiku periodos pirms un pēc kā svītra, kas pārvilkta pāri viņa dzīvei.»

Līdzīgi mūsu piedzīvotajam pandēmijas laikā, arī Dživana uzrunātie ļaudis sākotnēji nav gatavi noticēt situācijas nopietnībai.

Sākumā vēl var saņemt informāciju no TV ziņu kanāliem.

«Rītēja dienas, un ziņas arvien turpinājās, līdz sāka šķist abstraktas kā nebeidzama šausmu filma. Diktori runāja trulā, neizteiksmīgā balsī. Reizēm viņi raudāja.»

Viss notiek haotiski. Un tad ir pēdējās ziņas — nekā cita vairs nebūs.

Cilvēki mirst viens pēc otra, cita pēc citas beidz darboties dažādas iekārtas, tehnoloģijas, internets... Jebkura darbība ir paralizēta.

Arvien vairāk un vairāk lietas, kas ir bijušas cilvēku ikdiena pārvēršas par vēsturi. Zem nosaukuma «Nepilnīgs saraksts» uzskaitītais ir tikai maza daļa no tā, kas šajā pasaulē zudis.

«Vairs nav vilcienu, pilsētu, nav filmu, telefonu, elektronikas, nav transporta — mašīnas, lidmašīnas, nav arī degvielas.

Vairs nav medikamentu. Vairs nav zināms, vai izdzīvosī, ja saskrāpēsī roku, ieskrāmbāsī pirkstu.»

Laika zoba skartās sarūsējušās lidmašīnas un mašīnas izmanto citiem nolūkiem. Piekapi pārvēršas par zirgu vilkiem treileriem, aukstā laikā lidmašīnās var uzglabāt pārtiku, lai nebojājas, karstā — žāvēt augļus. Nav ugunsdzēsēju, policistu, robežas ir neapsargātas, jo nav ko sargāt — nav valstu un valdību.

«Vairs nav interneta. Vairs nav sociālo tīklu, vairs nav iespējas pāršķirstīt virknēm sapņu, nemierpilnu cerību, pusdienu fotogrāfiju, palīgā saucienu, prieka apliecinājumu, attiecību statusa atjauninājumu ar veselu vai salauztu sirsniņu ikonām, plānu vēlāk satikties, lūgšanu, sūdzību, vēlmju, Halovīna bilžu ar mazuļiem lāču un piparu kostīmos. Vairs nav iespējams lasīt un rakstīt komentārus par citu cilvēku dzīvi un tādējādi pašam savā istabā nejusties tik vientuļi.»

Cilvēki panikā mēģina bēgt. Citi mirst savās dzīves un darba vietās, citi ceļā. Slimnīcām vairs nav nozīmes. Nāvei pakļauts arī medicīnas personāls. Tādā kā teātra butaforijā pārvēršas slimnīcas, skolas, lidostas...

Kāda no grāmatas varonēm Miranda atceras:

«Cik vieglu roku visi agrāk mētājušies ar vārdu sabrukums, pirms patiešām bija izpratuši tā nozīmi.»

Kaut arī lielākā daļa pasaules iedzīvotāju ir gājuši bojā, ir arī izdzīvojušie. Viņi kaut kur dodas, paši nezinot kurp. Vienkārši uz priekšu — arī Dživans. Jo tālāk viņš dodas, jo dziest cerība pēc cerības — varbūt kāda pilsēta vēl ir neskarta, varbūt tur dzīvo cilvēki, pastāv civilizācija — jo cita pēc citas šīs cerības sagraust. Ielās ir pazudis apgaismojums, pa retam izdodas sastapt kādu cilvēku, taču laikā, kad cilvēks cīnās par savu kailo dzīvību, nekad nevar zināt, ko sagaidīt. Svarīgi saglabāt skaidru apziņu.

Kopš pasaules sabrukuma ir pagājuši 20 gadi. Laika skaitīšana sākas «pēc» — 1., 5., vai 20. gads. Zaudējot cerības atrast vietu, kur vēl varētu būt civilizācija, ļaudis iekārtojas uz palikšanu un mēģina dzīvot pēc savas saprašanas...

Citi vēl kaut ko atceras no vecās pasaules un viņi dzīvo ar ilgām par zudušo un sāpīgām atmiņām. Jaunajā pasaulē dzimušajiem nav ar ko salīdzināt, tāpēc varbūt vieglāk pieņemt dzīvi kāda tā ir. Aktieru trupas dalībniece Kirstena Reimonda uzskata, ka pie visa var pierast un vieglāk ir tiem, kuri toreiz bija bērni un neko daudz neatceras. Vecākās paaudzes stāstos par veco pasauli jaunākie klausās atplestām mutēm — tas skan kā pasaka, grūti noticēt. Vai tā tiešām bija? Kā tas ir, ka vienkārši nospiežot slēdzi, iedegas gaisma, ka ir ierīces, ar kurām cilvēki var sazināties, aparatūra, kuru ieslēdzot skan mūzika. Kas ir internets? Kas ir elektrība?

(Nobeigums nākamajā numurā)

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.

Bazūne

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**